

نگاهی بر تاثیر آشنایی پرستاران با قوانین در پیشگیری از قصور

هستی جعفردخت بنجار¹، سیده الهام فاطمی لنگرودی²، فاطمه کرجالیان³، هانیه جعفردخت بنجار⁴، محسن طاهری⁵، فاطمه نوابی⁶

1. دانشجوی مهندسی پزشکی، عضو باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد لنگرود، لنگرود، ایران

2. کارشناس حقوق، سازمان تامین اجتماعی، بیمارستان تامین اجتماعی شهید املکی کومله-لنگرود، لنگرود، ایران

3. کارشناس ارشد مراقبتهای ویژه، دانشکده پرستاری و مامایی حضرت فاطمه زهرا(س)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ایران

4. کارشناس پرستاری، سازمان تامین اجتماعی، بیمارستان تامین اجتماعی شهید املکی کومله-لنگرود، لنگرود، ایران

5. دانشجوی پرستاری، کمیته تحقیقات، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران

6. کارشناس پرستاری، بیمارستان امام خمینی(ره)، دانشگاه علوم پزشکی زابل، ایران

شیوع بیماری‌های جدید از یک سو و افزایش حجم مراجعه کنندگان به مراکز درمانی از سوی دیگر، زمینه را جهت افزایش خطاهای پزشکی فراهم کرده است. امروزه، با رشد پدیده‌ی حرفه‌ای‌گری در پرستاری مفهوم پاسخگویی و مسئولیت مدنی در پرستاری جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است، چرا که مفهوم مسئولیت یک خصیصه‌ی ذاتی در حرفه است. پاسخگویی معمولاً مسئولیت مدنی را ایجاد می‌کند که مطابق با آن فرد از لحاظ قانونی در قبال صدمه‌ای که به دیگری وارد کرده است مسئول می‌باشد. حرفه پرستاری یکی از مشاغل آسیب‌پذیر بهداشتی-درمانی است و پرستاران در معرض شکایت مددجویان به مراجع قانونی قرار دارند. این مطالعه با هدف تعیین تجارب آن‌ها نسبت به این شکایات و اثر این شکایات بر روی کارکرد آن‌ها انجام شد. تامین و ارتقای سلامت انسانها، به عنوان آرمان اصلی حرفه پرستاری یا استفاده از اصول نوین علمی، بهره بردن از روشهای انسانی و دینی، برقراری ارتباط صحیح با مددجو و مبتنی بر اصول علم اخلاق پزشکی قابل دسترسی است. بروز تخلفات و خطاهای درمانی و مراقبتی، زمینه بروز نارضایتی و شکایت بیماران را مطرح می‌کند و از این جهت آگاهی به مسایل حقوقی و جزایی کشور و آشنایی با شرح وظایف مدون، از اصول کار حرفه‌ای پرستار می‌باشد. **بحث:** عوامل رفتاری، افزایش هزینه‌های درمانی، نیاز اقتصادی پرستاران، ذهنیت منفی و بدبینی بیماران، دخالت‌های غیر مجاز در امور پرستاری به عنوان علل خاص و افزایش سطح آگاهی مردم و آشنایی با منشور حقوق بیمار، اطلاع رسانی رسانه‌ها به عنوان علل عام در بالا رفتن نرخ شکایات موثر می‌باشد. پرستاران به عنوان عضو اصلی تیم درمانی به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم در قبال خطای منجر به آسیب و یا فوت بیمار مسوول شناخته می‌شوند. این موضوع با فعال شدن سازمان نظام پرستاری با اعتقاد بر جایگاه تخصصی علمی و استقلال حرفه پرستاری، ضرورت فراگیری موضوعات حقوقی را بیش از پیش روشن می‌نماید. آشنایی با شرح وظایف گروه‌های مختلف پرستاری بر اساس دستورالعمل وزارت متبوعه و رعایت آن می‌تواند به طور قطعی سبب عدم طرح شکایت و یا مبرا شدن ایشان از اتهام گردد. پرستاران به دلیل استقلال در عملکردشان، مسئولیت قانونی دارند و بنابراین بیش از گذشته در معرض شکایت و دادخواهی مبنی بر بی‌مبالاتی قرار دارند. در این راستا این مقاله با هدف آشناسازی پرستاران با مفهوم مسئولیت مدنی و کمک به آن‌ها جهت پیشگیری از خسارت ناشی از مسئولیت مدنی و همچنین تضمین ایمنی و حقوق بیماران تدوین شده است. امروزه علیرغم تلاش جامعه پزشکی و پیشرفت تکنولوژی میزان شکایت از کادر درمان رو به افزایش است. افزایش شکایت در سایر کشورها نیز مشاهده می‌شود. **مواد و روش‌ها:** این مطالعه با مروری بر قوانین داخل کشور اعم از قوانین قصاص، دیات و تعزیرات، پرونده‌های کیفری مرتبط با قصور پرستاری در مجتمع قضایی جرائم پزشکی شهر تهران و نیز مروری بر آراء و دیدگاه‌های حقوق دانان و صاحب‌نظران این رشته در کتب حقوقی با موضوعات حقوق جزای عمومی و حقوق کیفری اختصاصی مربوط به جرائم علیه اشخاص در بازه زمانی 1396 تا 1400 انجام گرفته است.

بحث و نتیجه گیری: بیشتر تیم پزشکی و کادر درمانی که از آنان شکایت شده بود، از نظر کارشناسان نظام پزشکی قصوری مرتکب نشده و تبرئه شده بودند. رفتار مبتنی بر تعهدات حرفه‌ای تیم پزشکی و کادر درمانی در برابر بیمار می‌تواند مانع وقوع بخش عمده‌ای از شکایات‌ها شود. پرستاری می‌تواند از بینش جدید در مورد مسئولیت مدنی و خطاهای پرستاری برای بهبود روشهای آموزشی در مراقبت بهتر از بیمار و کاهش موارد خطا استفاده کند و در نهایت این امر می‌تواند منجر به بهبود کیفی مراقبت از بیمار و کاهش مسئولیت مدنی پرستار و پیشگیری از اتلاف هزینه‌ی عمومی گردد. میزان شکایت

از کادر درمانی طی این پنج سال روند صعودی داشته است، به طوری که از 62 پرونده در سال 1396 به 108 پرونده در سال 1400 رسیده است. هر چند در مقایسه با حجم خدماتی که سالیانه به بیماران ارائه می‌شود، این میزان ناچیز است؛ ولی با نگاهی به علل روی دادن این خطاها متوجه می‌شویم که می‌توان با مدیریت قوی‌تر در زمینه‌ی ارائه‌ی خدمات سلامت، این میزان را به حداقل رساند. همچنین به اشتراک گذاشتن داده‌های شکایات بین بیمارستان‌ها می‌تواند حوزه‌های شایع مشکل را شناسایی کند و جهت برنامه‌ریزی راهبردی به کار رود. ضرورت آگاه‌سازی پزشکان و کادر درمانی از علل عمده شکایات و همچنین اهمیت افزایش آگاهی مردم از طریق رسانه‌های جمعی در مورد مداخله افراد غیرمتخصص در امور درمان باید بیش از پیش مدنظر قرار گیرد. توجه به نتایج به دست‌آمده تجربه درگیری با شکایت مددجویان به مراجع قانونی، تجربه‌ای دردناک و ناتوان‌کننده برای پرستاران است که بر روی کار بالینی آن‌ها اثر منفی می‌گذارد. به همین دلیل توصیه می‌شود که برای پیشگیری از این گونه مشکلات کاری، عوامل زمینه‌ساز این مشکلات و راه‌های پیشگیری از وقوع آن‌ها به دانشجویان پرستاری و پرستاران بالینی آموزش داده شود و پیشنهاد می‌گردد مسئولین و مدیران پرستاری دوره‌های آموزشی ضمن خدمت برای پرستاران را با حضور مقامات قضایی و نیز ارائه مسیری روشن از فرایند دادرسی در خصوص قصور پرستاری، برگزار نمایند.

واژه‌های کلیدی:

شکایت، حقوق بیمار، خطا، پرستار